

**Традиції використання кольорової гами під час
виготовлення виробів декоративно-ужиткового
мистецтва.**

Ознайомлення з творчістю народних майстрів України

**Урок 13
11клас**

Традиції використання колірної гами для виготовлення виробів декоративно-ужиткового мистецтва

- **Колір** — один з основних художніх засобів створення виробів у декоративно-ужитковій творчості й одна з ознак видимих нами предметів, усвідомлене зорове відчуття.
- Усі кольори можна поділити на дві групи:
- **хроматичні** (кольори спектра та їх відтінки), **ахроматичні** (білий, сірий, чорний).
- Усі хроматичні кольори розташовуються в так званому колірному колі.

Колірне коло

- За психологічним сприйняттям усі кольори поділяють на дві групи: активні та пасивні.
Активні кольори діють збудливо, прискорюють процеси життєдіяльності, часто покращують самопочуття (червоний, оранжевий, жовтий).
- **Пасивні кольори** (синій, фіолетовий, зелений) мають протилежний вплив на людину.

Дослідження кольорів

- Кольори викликають різні відчуття, які можна оцінити за шкалами:
- **теплі** (червоний, оранжевий, жовтий) — **холодні** (синій, фіолетовий, зелений);
- **гучні** (яскраві, чисті, теплі) — **тихі** (холодні, ненасичені);
- **м'які** (теплі, темні) — **тверді** (холодні, світлі);
- **округлі** (теплі) — **гострі** (холодні);
- **активні** (насичені, теплі) — **пасивні** (ненасичені, холодні);
- **звужувальні** (темні) — **розширювальні** (світлі);
- **веселі** (теплі, світлі) — **сумні** (холодні, темні);
- **легкі** (світлі відтінки холодних кольорів) — **важкі** (темні відтінки теплих кольорів);
- **близькі** (теплі, яскраві, чисті за денного освітлення) — **далекі** (ненасичені холодні за денного освітлення, теплі за сутінкового світла).

Добір кольорів та їх поєднання в роботах декоративно-ужиткового мистецтва

- У роботах декоративно-ужиткового мистецтва добір кольорів та їх поєднання (колірна гама та колорит) віддавна ґрунтувалися на цих засадах.
- **Колірна гама** — це сукупність різних локальних кольорів (основний колір предмета без урахування зовнішніх впливів), обраних для вирішення певного композиційного завдання з урахуванням характеру їх психофізичного впливу.
- **Колоритом** називають гармонійне поєднання, взаємозв'язок, тональне об'єднання різних кольорів.
- Основні правила гармонійних поєднань:
- **1. Правило контрасту** — використання кольорів, які в колірному колі розташовані одні навпроти одних і утворюють контрастні пари (фіолетовий — жовтий, червоний — зелений, синій — помаранчевий, хроматичні — ахроматичні, теплі — холодні, насичені — нейтральні).
- **2. Правило аспекту** — добір для композиції кольорів, наближених (розташованих поруч у колірному колі) за тоном, за світлотою, за насиченістю тощо. Наприклад: насичені — пастельні, насичені — нейтральні, пастельні — нейтральні, пастельні — ахроматичні (білий), нейтральні — ахроматичні (чорний, сірий).
- **3. Правило подібності** — застосування матеріалів одного і того ж кольору, але різних за фактурою і структурою.
- Колірна гама виробів декоративно-ужиткового мистецтва часто мала й символічне навантаження, пов'язане зі світоглядними уявленнями та традиціями різних культур і народів. Наприклад, у розписі української писанки червоний колір символізував радість життя, любов, жовтий — місяць і зорі, урожай; зелений — багатство, буяння рослинного світу, його воскресіння; блакитний — чисте небо, здоров'я; бронзовий — землю-матінку; чорний із білим — пошану до померлих родичів, їхніх душ тощо.

Творчість народних майстрів України

Опішнянська кераміка

Творчість народних майстрів України

- Решетилівка (Полтавська обл.) — ткацтво, килимарство, вишивка, кушнірство;

- Решетилівська вишивка

Решетилівський килим

Творчість народних майстрів України

- **Косівське**
- килимарство,
- гобелени,
- ліжникарство.

Творчість народних майстрів України

- Петриківка (Дніпропетровська обл.) — декоративний розпис;

Петриківський розпис

- Клембівка (Вінницька обл.) — художня вишивка;

- Клембівська вишивка

Творчість народних майстрів України

- Гавареччина (Львівська обл.) — гончарство;
- Кролевець (Сумська обл.) — художня вишивка (рушники);
- Бубнівка (Вінницька обл.) — гончарство;
- Вижниця (Чернівецька обл.) — вироби з дерева, оздоблені різьбленням та випалюванням.
- Дігтярі (Чернігівська обл.) — килимарство, вишивка, ткацтво;

Найвидатніші народні майстри України

- Полтавське килимарство стало відомим на весь світ в **1969 році**, коли ткаля-килимарниця **Надія Несторівна Бабенко** виткала на подарунок для ООН від України килим «**Древо ЖИТТЯ**».

Найвидатніші народні майстри України

- **Білокур Катерина Василівна (1900—1961)** — українська художниця, майстер народного декоративного живопису, представниця «наївного мистецтва». Входить до переліку найвідоміших жінок давньої та сучасної України.

Найвидатніші народні майстри України

- **Дмитро Федорович Головко (1905—1978)** — український художник кераміки; дійсний член Міжнародної академії кераміки в Женеві (з 1970).

Найвидатніші народні майстри України

- **Жоголь Людмила Євгенівна (1930—2015)** — українська художниця, майстриня гобеленів. Кандидат мистецтвознавства. Викладач в Інституті декоративно-ужиткового мистецтва і дизайну ім. М. Бойчука. Народний художник України.

Домашнє завдання

- Підготувати презентацію «Традиційні українські кольори».
- **Зворотній зв'язок** освітня платформа Human
або ел. пошта [valentinakapusta55@gmail](mailto:valentinakapusta55@gmail.com)

Використані ресурси

- [https://uahistory.co/pidruchniki/bilenko-technology-10\(11\)-class-2018/2.php](https://uahistory.co/pidruchniki/bilenko-technology-10(11)-class-2018/2.php)
- <https://uatv.ua/uk/ukrayinske-kylymarstvo-nadiya-babenko-vytkala-drevo-zhyttya-yake-podaruvaly-oon-video/>